

21.1.64

חנה ונסתלי אשר

נסתלי: קשה לי לדבר על יום, שהיה אדם מיוחד. כל מה שכתב ואמר היה כה עמוק, הנה מכתביו למשל, כל המוסף - גורע. יש לי מעצורים לדבר עליו גם לפני שהוא לא רצה בכך. נח עליו חסד עליון. הוא נראה גם בצורתו החיצונית כמו נביא: שער סגור לכל רוח, מעיל קצר, תגורת עור. עצב הפגישה אהו - גם מבלי להכירו - כבר העמידה אותך לפני תופעה מיוחדת כמינה, כעין "תופעת טבע". עם התפתחות העבודה במחתרת, היה עליו ממש לפעם להסוות את חיצוניותו ולשמוח לעצמו דמות אחרת. דמא אותי לפגוש בו בדמיון המוסווית, נחרדתי. ראיתי לפני את שמשון לאחר שהוטרו מהלפוחית. פתאום נראה כמו אחד שקידון. דכוורו היה בלודי. הייתה מופיעה בקולו. עיניו מכריקות וחודרות. מיר עם הפגישה אתך היה עומד על סיכך. מכסו העמוק היה חודר אל פנימיותך מבלי להפריע לך. מכס של מחנך. הוא היה תמיד מוכן לשמוע. קודם כל לשמוע, הרבה לשמוע, ואת עצמו העמיד כצד. רק אחר כך התערב בשיחה כצורה קולעת ולא מתחמקת.

בכבודתנו הסוחפת אירע שהיה מאוכזב מהמנהיגות היהודית - אך פעם לא התמרמר. הכקורת מצדו - בעקר לגבי אנשים שלא עמדו על הגובה - הייתה תמיד קונסטרוקטיבית וכארכה כבוד לזולת. תמיד ראה את האיש השני כאדם. היה תפסי מטפטים קדומים. לא ניתן לנו לשוחח הרבה, כי חיינו כצל המות. הפגישות היו ענייניות וקצרות. השיחות המעמיקות החובקות עולם שהתקיימו בין יום ובין אנשינו התרחשו כמעט כולן ב"תקופה המרה-היסטורית".

זכורה לי שיחה קצרה אחת עם יום, בה כשא כשתי מלים את כאבו הוא, האישי, כימים כהם נאסרה אשתו ובניו הוסתרו כמקומות שונים הוסל עלי להעביר את הבת הבכירה שהיתה אז בת שש, למקום נדח בהולנד עור לפני זה היה קרוע מילדיו ומספחתו ולא ראה את כתו כבר זמן רב. עם בצוע הפקודי חזרתי אליו ומסרתי לו בין השאר שגזרו את ערותיה של בתו והוא בשקט ובכאב הגיבו: "אבל, נדמה לי, שאני עוד הייתי כתיים...". כמלים אלה היה בשוי לצער שדבר כה אינטימי, כמו החלפה על תפורת שער בתו נשלל ממנו לכן גם התחושה כי מותו קרוב.

